

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 20 051.125 Прикарпатського
національного університету
імені Василя Стефаника
доктору економічних наук, професору
Сас Людмилі Степанівні

РЕЦЕНЗІЯ

**Доктора економічних наук, професора, професора кафедри
менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника Благун Івана Івановича
на дисертаційну роботу Іваночка Богдана Романовича за темою:
«Організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення
розвитку територіальних громад», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії у галузі знань 05 – Соціальні та
поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка**

1. Актуальність дисертації. Реформа децентралізації надала територіальним громадам, як основним економічним одиницям, можливість самостійно вирішувати питання соціально-економічного розвитку. Рівень добробуту та якість життя місцевого населення, а також умови для підприємницької діяльності, що впливають на економіку країни загалом, залежать від ефективного розвитку громад. Важливу роль у цьому процесі відіграє інвестиційне забезпечення, яке визначає спроможність громад реалізовувати економічні ініціативи, проводити модернізацію та розвивати інфраструктуру. Оскільки інвестиції необхідні для всіх аспектів життєдіяльності громади, їх ефективне використання є ключовим чинником соціально-економічного зростання

та майбутніх перспектив розвитку.

Незважаючи на вагомий вклад вітчизняних та зарубіжних вчених залишаються недостатньо вивченими проблема формування організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад. Це зумовило актуальність теми дисертаційної роботи Іваночка Б.Р.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Результати дисертації відповідають плану наукових досліджень Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, а саме: «Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення виробничо-господарських структур регіону» (номер державної реєстрації 0111U000875, 2011-2025 рр.), в межах якої автором було здійснено оцінку соціально - економічних показників територіальних громад, а також запропоновано механізм інвестиційного забезпечення їх розвитку.

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає у створенні теоретичних, методологічних та практичних аспектів організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад, зокрема:

удосконалено:

- трактування поняття «інвестиційне забезпечення територіальних громад», яке позиціонується, як, процес, який передбачає формування організаційно-економічних механізмів по залученню достатньої кількості інвестицій в матеріальні та нематеріальні активи громад, інфраструктуру, соціальну сферу, місцеві підприємства, охорону навколишнього середовища;

- концептуальні положення соціально-економічного розвитку територіальних громад що, який передбачає якісні зміни в економіці і суспільстві громади, а саме, зростання доходів і зайнятості населення громади, покращення систем охорони здоров'я та освіти соціальної сфери, забезпечення екологічної безпеки, створення умови для індивідуального розвитку людини, в основному, через реалізацію заходів з оновлення та будівництва комунальної інфраструктури;

- методологію інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад яка складається із методологічних засад, підходів, методів та принципів та дозволяє визначити стратегічні пріоритети розвитку громади, сформулювати реалістичні цілі та розробити конкретний план їх досягнення. Такий методологічний інструментарій є невід'ємною складовою соціально- економічного розвитку територіальних громад;

- модель оцінювання інвестиційної діяльності територіальних громад за такими позиками як, питома вага капітальних видатків у загальних видатках місцевого бюджету, частка капітальних видатків до податкових надходжень, капітальних видатків у розрахунку на одного жителя громади. Запропоновано інтегральну оцінку на основі цих показників за методом РСА із використання мови програмування Python;

- організаційно-економічний механізм інвестиційного забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад, який включає в себе етап оцінювання стану громади, виявлення потреб у об'єктах соціальної інфраструктури, розрахунок суми необхідних інвестицій, розробки місцевих цільових програм відповідно до визначених векторів розвитку, реалізацію заходів з розвитку.

Наукові положення, висновки та рекомендації, які представлені у дисертації, мають відігравати важливе значення як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Результати, отримані автором, внесли вклад у розвиток методологічних засад для аналізу інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад. Отримані результати мають практичне застосування, оскільки розроблені теоретичні засади перетворено у конкретні рекомендації, спрямовані на використання при розробці місцевих цільових програм та у роботі приватних підприємств. Загальні результати дослідження і пропозиції автора стосовно оцінювання інвестиційної діяльності і застосування організаційно-економічного механізму були впроваджені на рівнях місцевого управління факт

підтверджено відповідними документами і довідками про впровадження, а саме: при розробці місцевих цільових програм розвитку Ямницької територіальної громади (довідка №482/06-22 від 18.03.2025) у роботі Ямницької сільської ради Івано-Франківського району, Івано-Франківської області; Одержані в процесі дослідження висновки, пропозиції, аналітичні дані та розрахунок інтегральної оцінки територіальних громад використано під час розробки плану розвитку господарської діяльності Товариством з обмеженою діяльністю «Автотранс-Ів» (довідка №14/25 від 11.03.2025); Теоретико-методичні та науково-практичні пропозиції застосовуються під час навчального процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника при викладанні навчальної дисципліни «Економічна діагностика підприємства» (довідка №03.04-29/12 від 26.03.202)

4. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Положення та висновки, які пропонуються для захисту, підкріплюються тим, що дослідження засновані на результатах попередніх наукових робіт, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, і використовують обширну науково-методологічну базу та інструментарій статистичного аналізу. Дисертаційна робота базується на методологічних підходах вітчизняних і зарубіжних науковців, які досліджували питання удосконалення інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад.

У дослідженні використано широкий спектр джерел інформації, законодавчі та нормативно-правові документи органів державної і місцевої влади, офіційні дані Міністерства фінансів України, інформація з веб-порталів відкритих даних, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, фінансова і бюджетна звітність органів місцевого самоврядування територіальних громад, а також особисті спостереження автора.

5. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Незважаючи на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи доцільним є визначення ряду

дискусійних положень, зокрема:

1. В п.1.1 Рис 1.1. складники поняття «соціально-економічний розвиток територіальної громади» вважаємо доцільним додати такі блоки як: розвиток підприємницької активності та доступність цифрових технологій.

2. У роботі наведено багато визначень понять, таких як «місцевий економічний розвиток», «інвестиції», «інвестиційне забезпечення», однак не всі вони узгоджені між собою. Наприклад, у визначенні інвестицій у територіальних громадах акцентовано на соціальний ефект, тоді як у працях Т. Дорошенко інвестиції розглядаються лише як джерело прибутку. Варто чіткіше окреслити власне трактування цих термінів у контексті дослідження.

3. Автор виділяє чотири ключові компоненти: інвестиційний потенціал, інвестиційну спроможність, інвестиційну діяльність та інвестиційну привабливість. Однак не до кінця зрозуміло, як саме вони взаємодіють у системі. Варто також розглянути, чи є можливість кількісного вимірювання цих компонентів.

4. У пункті 2.1. «Тенденції соціально-економічного розвитку територіальних громад» на ст.82 взято за основу порівняння доходів бюджету Ямницької сільської територіальної громади до і після проведення реформи фінансової децентралізації, доцільно обґрунтувати за якими ознаками була обрана саме ця громада.

5. На ст. 110 автором побудовано таблицю «Розподіл громад за оцінкою інвестиційної діяльності». Варто було б окреслити параметри за якими було проведено зазначену оцінку.

Водночас хочу зазначити, що вказані дискусійні положення не мають принципового характеру та не зменшують загальної позитивної оцінки виконаного дослідження, його теоретичної та практичної значущості.

6. Висновки про відповідність дисертації вимогам. Дисертація аспірантки Іваночка Богдана Романовича на тему « Організаційно-економічний механізм

інвестиційного забезпечення розвитку територіальних громад » подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка, є завершеною науковою працею, яка містить нові, актуальні та достовірні результати.

Дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами від 21.03.2022 р. № 341) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 змінами). Подана дисертаційна робота є завершеною працею, в якій отримано нові обґрунтовані результати, що мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а її автор Іваночка Богдана Романовича заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 - Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 - Економіка.

Рецензент

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту і маркетингу
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Іван БЛАГУН